

Profiel CDA-gemeenteraadslid

2018 - 2022

INHOUDSOPGAVE

Inleiding

Hoofdstuk 1 Het gemeenteraadslid

Hoofdstuk 2 Elementen van het profiel

Hoofdstuk 3 Competenties

Hoofdstuk 4 Fractieprofiel

Hoofdstuk 5 Voorwaarden

INLEIDING

Het CDA is een partij die gezicht krijgt aan de basis en wordt gevormd door lokale afdelingen en vooral door de mensen die daarbinnen actief zijn. De rol van lokaal volksvertegenwoordiger oftewel gemeenteraadslid is daarbij cruciaal. Gemeenteraadsliden staan immers continu in contact met hun omgeving en hebben een belangrijke taak als het gaat om het ontwikkelen en controleren van lokaal beleid.

Deze handreiking beschrijft het profiel van het CDA-gemeenteraadslid. De handreiking is daarmee behulpzaam voor mensen die overwegen raadslid te worden en/of zich verder willen ontwikkelen in deze functie. Verder is de handreiking een hulpmiddel voor de lokale afdeling om de eigen profielschets vast te stellen.

Naast deze handreiking is er voor afdelingen een aparte handreiking *Werving en selectie van gemeenteraadsliden* beschikbaar en een handreiking *Functioneringsgesprekken* die gebruikt kan worden bij zittende gemeenteraadsliden.

Hoofdstuk 1

HET GEMEENTERAADSLID

Taken van het gemeenteraadslid

Een gemeenteraadslid heeft als volksvertegenwoordiger drie primaire taken te vervullen:

1. het *vertegenwoordigen* van het 'volk' door contact te hebben met kiezers, achterban, belangengroepen en organisaties;
2. het *vaststellen* van het gemeentelijke beleid door een visie en mening te vormen over onderwerpen, deze in te brengen en samen met anderen te komen tot besluitvorming;
3. het *controleren* van de uitvoering het beleid en onderwerpen aan de orde te stellen als blijkt dat de uitvoering niet goed verloopt of beter kan.

De rol van het gemeenteraadslid verandert

In de afgelopen jaren zijn deze taken niet veranderd, maar is wel duidelijk geworden dat er steeds meer accent komt te liggen op de eerste taak. In dit kader wordt wel gesproken over de 'herontdekking van de samenleving'.

Door de drie decentralisaties is er daarnaast in de afgelopen periode sprake geweest van een accentverschuiving van het takenpakket van het fysieke naar het sociale domein. In de komende raadsperiode zal de nadruk komen te liggen op de invoering van de Omgevingswet. Daar komt bij dat de 'handelingsnelheid' van (gemeentelijke) overheden toeneemt, er vaker sprake is van schaalvergroting door herindelingen en de complexiteit in en hoeveelheid van taken toeneemt als gevolg van overheveling van rijkstaken.

Uit onderzoek van de Raad voor het Openbaar Bestuur ('*Niet alleen een ambt, ook een ambacht*', oktober 2016) blijkt dat de volgende conclusies kunnen worden getrokken:

1. Het ambt (ook van lokale volksvertegenwoordiger) is transparanter, dynamischer en complexer geworden.
2. Er zijn veel tegengestelde verwachtingen (leef tonen en daadkrachtig zijn vs. draagvlak creëren en luisteren).
3. De personalisering van het politieke ambt neemt toe.
4. Er zijn accentverschuivingen in de benodigde competenties en vaardigheden. Vaardigheden die belangrijker worden zijn o.a.: communicatieve vaardigheden (ook in omgang met de samenleving), omgaan met sociale media, schakelen tussen diverse rollen, nieuwsgierig zijn en open staan voor andere

ideeën, selectief zijn in wat je aanpakt en planmatig kunnen werken.

5. Verbindend vermogen is een kerncompetentie.

Visie CDA op het gemeenteraadslid

In de recent ontwikkelde HRM-visie van het CDA is rekening gehouden met bovenstaande ontwikkelingen. Zo is er bijvoorbeeld gerichte aandacht voor competenties die bijdragen aan het contact naar 'buiten'. Verder gaan we ervan uit dat een gemeenteraadslid zich blijvend moet kunnen ontwikkelen om 'mee te bewegen' met genoemde en komende veranderingen. Daarbij accepteren we dat niet alle raadsleden gelijk alles kunnen: binnen het raadslidmaatschap is het mogelijk bepaalde competenties en de eigen talenten verder te ontwikkelen door te leren van anderen en gebruik te maken van de faciliteiten die het CDA te bieden heeft.

Naast competenties zijn ook persoonlijkheid, deskundigheid en motivatie belangrijk. Het CDA heeft hiervoor criteria geformuleerd waarbij voor deskundigheid geldt dat dit geen absolute voorwaarde is om gemeenteraadslid te worden: het kunnen opdoen van kennis en de juiste contacten aanboren zijn net zo belangrijk.

Wat wel van meet af aan belangrijk is, is dat een gemeenteraadslid integer is. De Vereniging Nederlandse Gemeenten heeft een richtlijn met criteria ontwikkeld welke door het CDA gevolgd wordt.

Ten slotte hecht het CDA als brede volkspartij aan diversiteit. In het hoofdstuk over het fractieprofiel staat informatie opgenomen over wat wij onder diversiteit verstaan. CDA-gemeenteraadsliden zijn authentieke en betrokken mensen die, ieder met een eigen achtergrond en talenten, graag willen bijdragen aan een betere samenleving.

Hoofdstuk 2

ELEMENTEN VAN HET PROFIEL

Competenties

Binnen het CDA zijn vier basis- of kerncompetenties geformuleerd die voor iedere rol (volksvertegenwoordiger, bestuurder etc.) belangrijk zijn. Dit zijn *Authenticiteit*, *Omgevingsgericht*, *Ontwikkelingsgericht* en *Uitdragen*. Deze competenties sluiten aan bij de richting die het CDA graag op wil: verschillende soorten mensen, die naar buiten gericht zijn, die zich continu willen verbeteren en die het CDA-gedachtegoed in hun communicatie aansprekend uitdragen. Daarnaast zijn voor de rol van volksvertegenwoordiger nog drie specifieke rolcompetenties toegevoegd, namelijk: *Beïnvloeden*, *Communiceren* en *Politieke sensitiviteit*. Voor de fractievoorzitter geldt de aanvullende competentie *Leidinggeven*. In het volgende hoofdstuk worden de competenties nader toegelicht.

Persoonlijkheid

Uiteraard gaat het niet alleen om het beschikken over de juiste competenties. Een onderzoekende houding (nieuwsgierigheid) is bijvoorbeeld ook belangrijk en is een element dat meer in de persoonlijkheid van iemand zit. Verbindend vermogen is misschien als kerncompetentie te typeren, maar is eigenlijk meer een persoonskenmerk. De centrale vraag is dan: gaat iemand vooral voor zichzelf en de eigen mening of ligt de focus vooral op de partij, de samenleving en het bereiken van gezamenlijke resultaten?

Mensen zijn verschillend en dat is ook goed: een divers samengestelde groep is in het algemeen effectiever, leuker en kan meer aan. Toch is het belangrijk te weten welke type persoonskenmerken gewenst zijn voor een volksvertegenwoordiger. Voorbeelden van gewenste persoonskenmerken zijn:

- Consistent: zorgvuldige omgang met geboden ruimte, houden aan afspraken
- Energiek: hoog energieniveau, gericht op hoogst haalbare
- Extravert: gericht op mensen, voorkeur voor mondelinge communicatie en veel prikkels
- Flexibel: geen moeite met bijstellen en aanpassen
- Meningvormend: gericht op goede balans tussen de eigen mening en die van anderen
- Onderzoekend: nieuwsgierig, creatief, gericht op afwisseling, leergierig
- Ratio/gevoel: gericht op ratio en gevoel, niet snel van stuk gebracht, stressbestendig

Deskundigheid

Over de vraag of iemand specifieke deskundigheid moet hebben om gemeenteraadslid te kunnen worden, bestaan verschillende opvattingen. Belangrijk is in ieder geval dat iemand in interesse heeft in aan aantal verschillende onderwerpen en in staat is om zich een beleidsdossier goed eigen te maken. Uiteraard is het een pre als een gemeenteraadslid al direct kennis heeft van een onderwerp omdat dit inwerktijd scheelt. Voorbeelden van beleidsterreinen zijn Ruimtelijke ordening en Omgevingswet, Openbare orde en veiligheid, Financiën en belastingen, Zorg en welzijn.

Motivatie

Een goede motivatie is belangrijk voor het gemeenteraadslidmaatschap. Raadslid zijn kost tijd en wordt door veel mensen gedaan naast andere bezigheden zoals een baan, gezinsleven en vrijwilligersactiviteiten. Een raadslid committeert zich voor een periode van vier jaar en de ervaring leert dat het combineren andere bezigheden nogal eens een puzzel kan zijn. Daar staat tegenover dat het raadslidwerk ook veel oplevert: een gemeenteraadslid denkt actief mee en kan echt invloed hebben op het lokale beleid, doet veel nieuwe contacten op en leert doorgaans veel als het gaat om kennis, inzicht en persoonlijke vaardigheden. Om de raadsperiode op prettige wijze vol te maken is van belang dat het gemeenteraadslid goed weet wat de eigen motivatie is en waarom gekozen wordt voor het CDA, maar ook dat duidelijk is wat de functie van gemeenteraadslid inhoudt en hoe het raadslidmaatschap te combineren is met andere bezigheden.

Integriteit

Een gemeenteraadslid moet integer zijn. Zo zal worden bekeken en besproken worden of iemand in aanraking is geweest met politie of justitie en of iemand politiek kwetsbaar is. Hiermee bedoelen we bijvoorbeeld of een persoon in het verleden dingen heeft meegemaakt die schadelijk kunnen zijn voor het gemeenteraadslidmaatschap. Ook kan het zijn dat iemand (of een persoon in de directe omgeving) bepaalde belangen heeft die niet passen bij het gemeenteraadslidmaatschap. Om de verwachtingen van beide kanten helder te hebben en o.a. de integriteit te waarborgen wordt van alle CDA-gemeenteraadsliden verwacht dat zij voldoen aan de statutaire vereisten en de betreffende verklaringen ondertekenen.

Profielschets lokale afdelingen

Het is overigens goed om te weten dat iedere lokale afdeling een eigen profielschets voor het gemeenteraadslid maakt. Hierdoor kan men zelf accenten leggen die passen bij de lokale situatie en rekening houden met de 'couleur locale'.

Hoofdstuk 3

COMPETENTIES

Wat zijn competenties?

Een competentie is het *vermogen* van iemand om bepaalde taken goed uit te kunnen voeren. Door te kijken naar het gedrag dat iemand laat zien, is te bepalen in hoeverre iemand al over een competentie beschikt. Competenties blijken dus uit *waarneembaar gedrag*. Door zittende raadsleden te observeren kan bepaald worden in hoeverre ze over de gewenste competenties beschikken. Voor nieuwe raadsleden kan dit bepaald worden door te kijken naar situaties waarin ze het gedrag hebben kunnen laten zien, bijvoorbeeld in hun baan of als vrijwilliger.

Het competentieprofiel van het CDA-gemeenteraadslid bestaat uit zeven competenties (4 basiscompetenties en 3 rolcompetenties). In het geval van de fractievoorzitter wordt een achtste competentie aan het profiel toegevoegd. Om te voorkomen dat het competentieprofiel uit 20 tot 30 competenties zou bestaan, is de keuze gemaakt voor zeven competenties. Daarmee is een compact en handzaam competentieprofiel ontstaan. Aanvullend zijn er drie facultatieve competenties opgenomen waarvan het meerwaarde heeft als deze in fractie als geheel voldoende aanwezig zijn.

De competenties zijn de volgende:

Basiscompetenties voor iedere CDA-er:

1. Authenticiteit
2. Omgevingsgericht
3. Ontwikkelingsgericht
4. Uitdragen

Rolcompetenties volksvertegenwoordiger:

5. Beïnvloeden
6. Communiceren
7. Politieke sensitiviteit

Overige competenties:

8. Leidinggeven (fractievoorzitter)
9. Samenwerken (facultatief)
10. Resultaatgericht (facultatief)
11. Visie (facultatief)

Hieronder staan de definities en de gedragsvoorbeelden per competentie vermeld. Zoals al eerder aangegeven zal niet ieder gemeenteraadslid aan alle competenties voldoen. Belangrijk is vooral dat men hierop ontwikkelbaar is.

1. Authenticiteit: 'Handelt vanuit zijn eigen overtuiging en inschatting rekening houdend met de geldende kaders.'

- Durft kritisch en oprecht te zijn
- Laat gedrag zien dat in overeenstemming is met zijn boodschap
- Is vasthoudend en betrouwbaar in het nakomen van afspraken
- Handelt naar eigen inzicht waarbij hij het belang van de samenleving en de partij voorop stelt
- Handelt integer conform de geldende richtlijnen en de CDA-integriteitscode

2. Omgevingsgericht: 'Kent de omgeving waarin hij functioneert en maakt actief contact met anderen.'

- Ontwikkelt en onderhoudt contacten met organisaties en personen
- Is gericht op het contact maken met burgers en nieuwkomers in de partij
- Heeft overzicht over zijn omgeving en relevante ontwikkelingen
- Toont betrokkenheid bij de samenleving en specifieke groepen of personen
- Schat belangen van anderen goed in

3. Ontwikkelingsgericht: 'Is gericht op de ontwikkeling van zichzelf en de organisatie. Staat open voor veranderingen.'

- Staat open voor feedback en is bereid zichzelf te verbeteren
- Kent de eigen sterke en ontwikkelpunten
- Daagt andere mensen uit in hun ontwikkeling en ondersteunt ze hierbij
- Past zich aan bij veranderende omstandigheden, mensen en taken
- Draagt bij aan de ontwikkeling van de eigen organisatie

4. Uitdragen: 'Draagt de boodschap van het CDA uit en laat zien wat de partij bereikt heeft.'

- Kent het CDA-gedachtegoed en draagt dit aansprekend uit
- Laat actuele onderwerpen en de politieke actualiteit terugkomen in zijn boodschap
- Inspireert en enthousiasmeert anderen
- Maakt effectieve verbindingen tussen personen en organisaties in de samenleving
- Claimt behaalde successen om de partij te positioneren

5. Beïnvloeden: 'Hanteert verschillende beïnvloedingsstijlen om anderen te overtuigen of resultaat te behalen.'

- Bereidt zich goed voor op het debat en onderhandelingsituaties
- Hanteert verschillende argumenten om zijn verhaal kracht bij te zetten
- Luistert en vraagt door om de eigen mening en stellingname te verbeteren
- Durft te geven en te nemen om zijn doel te bereiken
- Maakt gebruik van een strategie om anderen te beïnvloeden

6. Communiceren: 'Drukt zich in verschillende situaties en op alle niveaus op een begrijpelijke manier uit.'

- Luistert en vraagt door en toont begrip door samen te vatten op inhoud en gevoel
- Vertaalt wat gezegd is in korte beelden tot een herkenbaar statement voor kiezer en achterban
- Drukt zich mondeling goed uit
- Spreekt vrij en effectief in het openbaar
- Weet via verschillende media zijn boodschap uit te dragen en zich staande te houden

7. Politieke sensitiviteit: 'Doorgrondt het politieke besluitvormingsproces en beweegt zich daar effectief in.'

- Brengt maatschappelijke thema's op de politieke agenda en zoekt actief input, dialoog en debat binnen en buiten de partij
- Focust op het politieke resultaat door te scoren in de media en in het debat
- Beïnvloedt besluitvormingsprocessen en sluit coalities
- Speelt een bepalende rol in de machts- en stemverhoudingen
- Maakt het verschil in het debat door te prikkelen, kritische vragen te stellen en met aansprekende voorstellen te komen

8. Leidinggeven: 'Geeft richting en sturing aan een groep of individuen en creëert een effectief samenwerkingsverband.'

- Geeft richting en verdeelt taken op basis van verantwoordelijkheden
- Leidt bijeenkomsten en moedigt anderen aan hun mening te geven
- Motiveert en verbindt mensen vanuit een gezamenlijk doel
- Houdt overzicht en spreekt mensen aan op hun functioneren en bijdrage
- Schept randvoorwaarden voor effectieve samenwerkingen

9. Samenwerken: 'Zet zich in om samen met anderen een gezamenlijk resultaat te bereiken.'

- Is gericht op het bereiken van een gedragen oplossing of resultaat
- Sluit compromissen indien dit nodig is om resultaat te bereiken
- Helpt conflicten te voorkomen en op te lossen
- Ondersteunt anderen en vraagt zelf ondersteuning indien nodig
- Geeft ruimte en gunt anderen succes

10. Resultaatgericht: 'Zet zich in voor beoogde resultaten en realiseert deze.'

- Formuleert heldere doelen en beoogde resultaten
- Maakt een realistische planning
- Toont initiatief en onderneemt actie om de doelen te bereiken.
- Gaat efficiënt te werk en betreft indien nodig anderen.
- Houdt vol tot het doel bereikt is of stelt bij als het doel verandert.

11. Visie: 'Vormt een aansprekend toekomstbeeld.'

- Neemt afstand van de dagelijkse praktijk
- Concentreert zich op de hoofdlijnen en het middellange termijnbeleid
- Betrekt het CDA-gedachtegoed bij de vorming van ideeën
- Legt verbinding met de politieke actualiteit
- Verbetert de eigen visie op basis van ontwikkelingen en visies van anderen

Hoofdstuk 4

FRACTIEPROFIEL

Kerntaken

De fractie heeft drie kerntaken. Daarbij zijn de rollen, taken en posities van de gemeenteraad en het college van Burgemeester en Wethouders gescheiden. De CDA-gemeenteraadsfractie vertegenwoordigt de burgers en belangenorganisaties in haar gemeente (1), stelt de kaders voor het beleid van het College van Burgemeester en Wethouders (2) en controleert het College van Burgemeester en Wethouders op haar beleid en besluiten (3). Deze drie kerntaken vloeien in elkaar over en eisen van de fractie als geheel én van de individuele CDA-gemeenteraadsleden dat zij voldoende capabel zijn om deze uit te voeren.

Een diverse en herkenbare fractie

Het geheel is meer dan de som der delen. Dat geldt ook voor de CDA-gemeenteraadsfractie. De fractie bestaat uit integere, dienstbare, herkenbare, benaderbare en authentieke volksvertegenwoordigers. Alle fractieleden kunnen luisteren, het gesprek aangaan met de burgers en als het moet overtuigen en lastige besluiten uitleggen. De fractie handelt vanuit het gedachtegoed en geeft vanuit die grondbeginselen mede vorm aan gemeentelijk beleid en laat zich hierdoor inspireren.

Bijzondere aandachtspunten voor de samenstelling van de fractie zijn:

- Streven naar diversiteit in brede zin. Voorbeelden zijn:
  - een evenwichtige leeftijdsopbouw
  - een evenwichtige verhouding van vrouwen en mannen
  - een goede afspiegeling van kandidaten met een diverse biculturele, religieuze, maatschappelijke en sociaaleconomische achtergrond of van verschillend opleidingsniveau, geaardheid of met een lichamelijke beperking
- De fractie bestaat uit beelddraggers die het CDA-gedachtegoed over het voetlicht kunnen brengen bij de burger en de verschillende organisaties;
- De fractie vormt een afspiegeling van de gemeente, waarbij verschillende kernen, stadsdelen, wijken en dorpen binnen de gemeente vertegenwoordigd zijn;
- De fractie beschikt over meerdere inhoudelijke deskundigheden en fractieleden vullen elkaar aan in kennis, ervaring en competenties;
- Er is binnen de fractie balans tussen vernieuwing (nieuwe raadsleden) en continuïteit (zittende raadsleden).

Hoofdstuk 5

VOORWAARDEN

Voor het CDA-gemeenteraadslid geldt een aantal statutaire vereisten en aanvullende voorwaarden.

Statutaire vereisten en aanvullende voorwaarden

- Is 18 jaar oud of bereikt deze leeftijd tijdens de zittingsperiode van de gemeenteraad;
- Woont in de betreffende gemeente;
- Is minimaal 1 jaar lid van het CDA (eventueel is ontheffing mogelijk)
- Heeft de christendemocratische uitgangspunten verinnerlijkt;
- Beschikt over maatschappelijk draagvlak en weet electorale achterban te creëren en te mobiliseren;
- Is bereid en beschikbaar om zich in te zetten voor partij- en campagneactiviteiten;
- Wordt (automatisch) lid van de CDA Bestuurdersvereniging, betaalt de contributie en laat zich voeden en ondersteunen;
- Spreekt commitment uit om het gemeenteraadslidmaatschap voor de volledige periode te vervullen;
- Voldoet aan de statutaire vereisten wat betreft nevenfuncties;
- Is van onbesproken gedrag en doorstaat de integriteitstoets;
- Voldoet aan het CDA-kandidaatstellingsreglement;
- Een CDA-gemeenteraadslid is gebonden aan de maximale zittingstermijn van drie raadsperioden.

Colofon

Uitgever:

CDA-bureau

Afdeling HRM

Postbus 30453

2500 GL Den Haag

☎ 070-3424867

✉ hrm@cda.nl

Herziene versie: Jeroen van der Kolk

Eerdere versie: Rob Govers

Jaar van uitgifte: 2017 (herziening)

De handreiking kan ook worden aangevraagd via afdelingendesk@cda.nl